

CARACTERÍSTIQUES DE L'EXAMEN

La proposta d'examen inclou dues opcions diferenciades perquè els estudiants exposen una que ells mateixos triaran. Cada proposta d'examen inclourà dues fonts diferents, de les quals almenys una serà un text i almenys una serà primària. A partir de fonts elegides, l'examen plantejarà quatre preguntes. La puntuació de la composició serà sobre 10. El temps màxim per a la realització de l'examen serà de 90 minuts.

Criteris generals de correcció

En funció de l'anàlisi de les diferents fonts d'informació, els alumnes hauran de compondre el text d'acord amb algun o alguns dels següents criteris:

1. Explicar un procés o problema històric

Identificar el procés o fet històric al·ludit en el text, reconèixer el problema històric plantejat i determinar la seva significació històrica. Identificar els factors i característiques del procés històric: establir relacions entre l'entramat social, econòmic, jurídic i cultural, l'organització del poder i la seva concreció en institucions en una situació donada. Analitzar els diversos elements que conflueixen en situacions conflictives en un procés concret, reconeixent les contradiccions que expliquen una situació de crisi. Explicar un procés o fet històric tenint en compte els diferents projectes de resolució davant dels problemes històrics i la seua repercussió: establir relacions entre els problemes existents i les mesures preses per solucionar-los, i entre les accions empreses i els fets succeïts. Valorar críticament els projectes de resolució davant les crisis, en relació amb els interessos i supòsits ideològics de les alternatives. Situar els processos i esdeveniments històrics i la seua especificitat en àmbits espacials més amplis. Explicar les repercussions i implicacions internes del context històric internacional.

2. Explicar els canvis i permanències identificant la dinàmica històrica com un procés complex, conflictiu i dialèctic

Reconèixer les influències i repercussions dels elements canviants respecte a altres variables, constatant de quina manera els factors històrics interaccionen entre si amb diferent intensitat, amb la qual cosa es modifiquen i creen una nova situació. Diferenciar els elements més dinàmics, aquells que patixen una acceleració més gran, de les continuïtats, aquells elements persistents o resistents al canvi, en processos de llarga o curta durada. Constatar que, en la nova situació, els elements nous i vells constitueixen noves combinacions.

Explicar la relació entre els elements i factors que contribueixen al desenvolupament, assenyalant els desfasaments i les característiques essencials de les etapes. Constatar que el desenrotllament, segons les zones, segueix un ritme propi i una direcció diferent, identificant la simultaneïtat dels fets i els diferents ritmes dels canvis, els avanços i retrocessos. Explicar la pluralitat i diversitat de realitats analitzant els desequilibris i els diferents desenvolupaments històrics.

3. Utilitzar l'explicació històrica com una forma específica de raonament

Analitzar les transformacions interrelacionant els elements. Establir una jerarquia de factors en l'explicació. Diferenciar la incidència dels elements a llarg termini dels que són més immediats, així com les conseqüències a curt i llarg termini que es deriven d'aquests. Considerar la importància de les intencions dels subjectes històrics i comprendre els motius de les accions, individuals o col·lectives.

4. Utilitzar els conceptes bàsics de la història, en l'elaboració d'una explicació vàlida, assumint les especials característiques de la conceptualització històrica

Emprar amb propietat els conceptes bàsics i específics de la història d'Espanya, analitzant i integrant informacions diverses, per tal de valorar el paper de les fonts i el treball de l'historiador, és a dir, distingint el que és una opinió del que és una explicació fonamentada, el que és una dada i el que és la interpretació d'aquest. Fer ús dels conceptes històrics relacionant de manera correcta les necessàries generalitzacions conceptuals amb fets concrets. Reconèixer la historicitat dels conceptes, és a dir, la modificació del seu significat en la descripció o explicació dels fets canviants.

5. Saber comunicar la seua explicació per mitjà de la utilització de les competències lingüístiques apropiades

Elaborar un discurs de manera lògica i coherent, argumentant els seus coneixements per mitjà de l'aportació de dades o d'informació rellevant, citar autors o altres fonts com a suport dels seus arguments, i assenyalar exemples. Utilitzar altres recursos com ara esquemes, mapes conceptuals, etc., per donar suport a les argumentacions. Organitzar les idees en paràgrafs o apartats identificables. Fer ús dels connectors lògics i temporals, emprar un lèxic variat.

6. Valorar el paper de les fonts i el treball de l'historiador.

Reconèixer que la informació de les fonts només resulta fructífera davant de preguntes o problemes prèviament plantejats. Utilitzar fonts diverses per a elaborar explicacions històriques. Aquest criteri fa referència a la comprensió de la relació especial entre l'historiador i les fonts en el procés de construcció del coneixement històric. Es tracta que l'alumnat compregui la importància de les fonts per poder obtenir informació sobre el passat, citant-les en les seues argumentacions.

7. Acceptar la possibilitat de diferents interpretacions sobre un mateix fet i la necessitat de sotmetre-les a una anàlisi crítica

Reconèixer la possibilitat de diferents interpretacions sobre un mateix fet i la necessitat de sotmetre-les a una anàlisi crítica. Amb aquest criteri es pretén comprovar si l'alumnat comprèn que són possibles diferents interpretacions d'un mateix fet històric i que estes interpretacions han de sotmetre's a l'anàlisi crítica. S'ha de valorar si l'alumnat és capaç de valorar diferents interpretacions i presentar una explicació coherent.

ORIENTACIONS ESPECÍFIQUES PER PUNTUAR L'EXERCICI

Sense oblidar aquests criteris generals, i com a orientació específica per a facilitar la puntuació de l'exercici, hi haurà criteris diferenciats per a qualificar el text d'acord amb les quatre preguntes que el componen.

Primer: La primera pregunta es referirà a les fonts objecte de comentari. Obtindran 1 punt tots els alumnes que descriguen convenientment les seues característiques.

Segon: La segona pregunta es referirà a la idea principal continguda en les fonts d'informació suggerides. Obtindran 2,5 punts tots els alumnes que sàpiguen extreure les idees principals i les situen en el context o procés històric corresponent.

Tercer: La tercera pregunta plantejarà la definició d'alguns conceptes històrics característics del tema plantejat, els quals poden o no estar presents en les fonts seleccionades. Obtindran 2 punts tots els alumnes que exposen les seues definicions de forma clara i sàpiguen situar-los històricament.

Quart: L'última pregunta consistirà en dues parts i es qualificarà amb 4,5 punts. D'una banda, l'estudiant haurà d'exposar un aspecte del nucli temàtic utilitzant les fonts com a punt de partida (2,5 punts). Per una altra, haurà de situar aquest aspecte del nucli temàtic dins d'un procés històric més ampli (canvis i permanències), la qual cosa permetrà obtenir 2 punts.

En aquesta última pregunta la resposta és molt oberta i permet diversos raonaments correctes. Amb això es valorarà si l'alumnat sap refondre dades i idees procedents del procés d'aprenentatge de la matèria i els que procedeixen de l'anàlisi de les fonts facilitades.

La qualificació final sobre 10 s'obindrà després de sumar les quatre qualificacions esmentades. El corrector només podrà exigir els coneixements previstos en els nuclis temàtics de la programació i els que proporcionen les fonts d'informació. No obstant això, si l'alumnat aporta coneixements no previstos i estan ben utilitzats en el context, se li valoraran positivament per a augmentar la qualificació obtinguda.

Convé recordar que, encara que l'alumnat haurà d'integrar en la composició del text els seus coneixements i la informació facilitada per les fonts, en aquesta prova no es valoraran només els coneixements, de manera que per a establir la qualificació definitiva es valorarà el conjunt de la composició i la capacitat d'expressió demostrada.

CARACTERÍSTICAS DEL EXAMEN

La propuesta de examen incluye dos opciones diferenciadas para que los estudiantes expongan una que ellos mismos elegirán. Cada propuesta de examen incluirá dos fuentes distintas, de las cuales al menos una será un texto y al menos una será primaria. A partir de fuentes elegidas, el examen planteará cuatro preguntas. La puntuación de la composición será sobre 10. El tiempo máximo para la realización del examen será de **90 minutos**.

Criterios generales de corrección

En función del análisis de las diferentes fuentes de información, los alumnos deberán componer el texto de acuerdo con alguno o algunos de los siguientes criterios:

1. Explicar un proceso o problema histórico

Identificar el proceso o hecho histórico aludido en el texto, reconocer el problema histórico planteado y determinar su significación histórica. Identificar los factores y características del proceso histórico: establecer relaciones entre el entramado social, económico, jurídico y cultural, la organización del poder y su concreción en instituciones en una situación dada. Analizar los diversos elementos que confluyen en situaciones conflictivas en un proceso concreto, reconociendo las contradicciones que explican una situación de crisis. Explicar un proceso o hecho histórico teniendo en cuenta los diferentes proyectos de resolución ante de los problemas históricos y su repercusión: establecer relaciones entre los problemas existentes y las medidas tomadas para solucionarlos, y entre las acciones emprendidas y los hechos sucedidos. Valorar críticamente los proyectos de resolución ante las crisis, en relación con los intereses y supuestos ideológicos de las alternativas. Situar los procesos y acontecimientos históricos y su especificidad en ámbitos espaciales más amplios. Explicar las repercusiones e implicaciones internas del contexto histórico internacional.

2. Explicar los cambios y permanencias identificando la dinámica histórica como un proceso complejo, conflictivo y dialéctico

Reconocer las influencias y repercusiones de los elementos cambiantes con respecto a otras variables, constatando de qué manera los factores históricos interaccionan entre sí con diferente intensidad, con lo cual se modifican y crean una nueva situación. Diferenciar los elementos más dinámicos, aquellos que sufren una aceleración más grande, de las continuidades, aquellos elementos persistentes o resistentes al cambio, en procesos de larga o corta duración. Constatar que, en la nueva situación, los elementos nuevos y viejos constituyen nuevas combinaciones.

Explicar la relación entre los elementos y factores que contribuyen al desarrollo, señalando los desfases y las características esenciales de las etapas. Constatar que el desarrollo, según las zonas, sigue un ritmo propio y una dirección distinta, identificando la simultaneidad de los hechos y los diferentes ritmos de los cambios, los avances y retrocesos. Explicar la pluralidad y diversidad de realidades analizando los desequilibrios y los diferentes desarrollos históricos.

3. Utilizar la explicación histórica como una forma específica de razonamiento

Analizar las transformaciones interrelacionando los elementos. Establecer una jerarquía de factores en la explicación. Diferenciar la incidencia de los elementos a largo plazo de los que son más inmediatos, así como las consecuencias a corto y largo plazo que se derivan de estos. Considerar la importancia de las intenciones de los sujetos históricos y comprender los motivos de las acciones, individuales o colectivas.

4. Utilizar los conceptos básicos de la historia, en la elaboración de una explicación válida, asumiendo las especiales características de la conceptualización histórica

Emplear con propiedad los conceptos básicos y específicos de la historia de España, analizando e integrando informaciones diversas, con el fin de valorar el papel de las fuentes y el trabajo del historiador, es decir, distinguiendo lo que es una opinión de lo que es una explicación fundamentada, lo que es un dato y lo que es la interpretación de este. Hacer uso de los conceptos históricos relacionando de manera correcta las necesarias generalizaciones conceptuales con hechos concretos. Reconocer la historicidad de los conceptos, es decir, la modificación de su significado en la descripción o explicación de los hechos cambiantes.

5. Saber comunicar su explicación por medio de la utilización de las competencias lingüísticas apropiadas

Elaborar un discurso de manera lógica y coherente, argumentando sus conocimientos por medio de la aportación de datos o de información relevante, citar autores u otras fuentes como apoyo de sus argumentos, y señalar ejemplos. Utilizar otros recursos como esquemas, mapas conceptuales, etc., para dar apoyo a las argumentaciones. Organizar las ideas en párrafos o apartados identificables. Hacer uso de los conectores lógicos y temporales, emplear un léxico variado.

6. Valorar el papel de las fuentes y el trabajo del historiador.

Reconocer que la información de las fuentes solo resulta fructífera ante preguntas o problemas previamente planteados. Utilizar fuentes diversas para elaborar explicaciones históricas. Este criterio alude a la comprensión de la relación especial entre el historiador y las fuentes en el proceso de construcción del conocimiento histórico. Se trata de que el alumnado comprenda la importancia de las fuentes para poder obtener información sobre el pasado, citándolas en sus argumentaciones.

7. Aceptar la posibilidad de diferentes interpretaciones sobre un mismo hecho y la necesidad de someterlas a un análisis crítico

Reconocer la posibilidad de diferentes interpretaciones sobre un mismo hecho y la necesidad de someterlas a un análisis crítico. Con este criterio se pretende comprobar si el alumnado comprende que son posibles diferentes interpretaciones de uno mismo hecho histórico y que estas interpretaciones han de someterse al análisis crítico. Se valorará si el alumnado es capaz de valorar diferentes interpretaciones y presentar una explicación coherente.

ORIENTACIONES ESPECÍFICAS PARA PUNTUAR EL EJERCICIO

Sin olvidar estos criterios generales, y como orientación específica para facilitar la puntuación del ejercicio, habrá criterios diferenciados para calificar el texto de acuerdo con las cuatro preguntas que lo componen.

Primero: La primera pregunta se referirá a las fuentes objeto de comentario. Obtendrán 1 punto todos los alumnos que describan convenientemente sus características.

Segundo: La segunda pregunta se referirá a la idea principal contenida en las fuentes de información sugeridas. Obtendrán 2,5 puntos todos los alumnos que sepan extraer las ideas principales y las sitúen en el contexto o proceso histórico correspondiente.

Tercero: La tercera pregunta planteará la definición de algunos conceptos históricos característicos del tema planteado, los cuales pueden o no estar presentes en las fuentes seleccionadas. Obtendrán 2 puntos todos los alumnos que expongan sus definiciones de forma clara y sepan situarlos históricamente.

Cuarto: La última pregunta consistirá en dos partes y se calificará con *4,5 puntos*. Por una parte, el estudiante deberá exponer un aspecto del núcleo temático utilizando las fuentes como punto de partida (2,5 puntos). Por otra, deberá situar ese aspecto del núcleo temático dentro de un proceso histórico más amplio (cambios y permanencias), lo cual permitirá obtener 2 puntos.

En esta última pregunta la respuesta es muy abierta y permite varios razonamientos correctos. Con eso se valorará si el alumnado sabe refundir datos e ideas procedentes del proceso de aprendizaje de la materia y los que proceden del análisis de las fuentes facilitadas.

La calificación final sobre 10 se obtendrá después de sumar las cuatro calificaciones mencionadas. El corrector solo podrá exigir los conocimientos previstos en los núcleos temáticos de la programación y los que proporcionan las fuentes de información. No obstante, si el alumnado aporta conocimientos no previstos y están bien utilizados en el contexto, se le valorarán positivamente para aumentar la calificación obtenida.

Conviene recordar que, aunque el alumnado deberá integrar en la composición del texto sus conocimientos y la información facilitada por las fuentes, en esta prueba no se valorarán solo los conocimientos, por lo que para establecer la calificación definitiva se valorará el conjunto de la composición y la capacidad de expresión demostrada.